

Nummer 35, september 2007

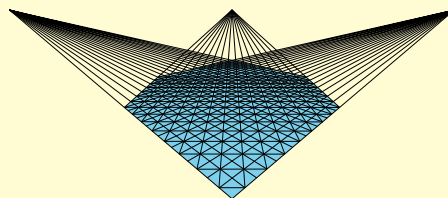
Zeeland in Beeld brengt bijzondere beeldcollecties

Ontdek de historie van uw huis, straat, wijk, dorp of stad

Nieuwe workshop en cursussen

Website VOC-Opvarenden brengt 700.000 personen online

Onkostenvergoeding wetenschappelijk onderzoek in Zeeland

Zaterdag 13 oktober 2007 – Landelijke Archievendag & Vriendendag in het Zeeuws Archief

Open dag Thuis in Zeeland: 1000 jaar wonen

'Wonen in Zeeland' is het onderwerp van de open dag, zaterdag 13 oktober 2007, in het Zeeuws Archief in Middelburg. De open dag valt samen met de Vriendendag van het Zeeuws Archief en de Landelijke Archievendag. Onder de titel 'Thuis in Zeeland: 1000 jaar wonen' brengt het Zeeuws Archief van 9.00 tot 17.00 uur een breed programma voor iedereen die meer wil weten over de Zeeuwse woongeschiedenis. Nieuwsgierig naar de geschiedenis van uw eigen huis? De gids middenin deze nieuwsbrief geeft u een indruk van de mogelijkheden. Graag tot ziens op zaterdag 13 oktober!

Lezing door Hans Goedkoop

Historicus en tv-presentator Hans Goedkoop geeft de lezing *De Macht van de Tijdmachine* over de opmars van geschiedschrijving via bewegend beeld. In de opleving van de historische belangstelling van de laatste jaren speelt bewegend beeld een uitzonderlijke rol. Op televisiezenders en festivals, in musea en 'experiences' –

overall komt het verleden ons tegemoet op film en video. Zelfs de geschiedenis van onze eigen familie of ons eigen huis wordt er soms mee geschreven. Wat is dat voor historische belangstelling? Wat betekent die voor de gewone burger? En voor de archieven? Op deze vragen gaat Hans Goedkoop in als historicus en presentator van *Andere Tijden*, maar ook als burger die steeds meer van zijn persoonlijke geschiedenis ontdekt via bewegend beeld.

Lezing ter gelegenheid van de Vriendendag van het Zeeuws Archief. Om 13.00 uur in de Hofpleinkerk tegenover het archief. Entree € 5, kaarten verkrijgbaar bij het Zeeuws Archief, gratis toegang voor Vrienden. Meldt u zich aan als Vriend(in) van het Zeeuws Archief (€ 19,50 per jaar) dan ontvangt u twee kaarten gratis. Aanmelden kan via www.zeeuwsarchief.nl.

Thuis in Zeeland: 1000 jaar wonen

Selectie van de mooiste, oudste en/of verrassendste archiefstukken over wonen in Zeeland. Te zien tijdens de rondleidingen

door de depots, vertrek elk uur, van 10.00 t/m 16.00 uur, vanaf de receptie.

Huisconsult op maat – Vraag 't de experts!

Medewerkers van het Zeeuws Archief staan u in de studiezaal met raad en daad bij in uw zoektocht naar de geschiedenis van uw huis of woonomgeving. Voor beginners én gevorderden.

Workshop Woonhistorie in Zeeuwse archieven

Ontdek de vele mogelijkheden die Zeeuwse archieven bieden om meer te weten te komen over uw huis of woonomgeving. Om 11.00 en 15.00 uur in het auditorium. Duur: circa een uur.

Speuren ondergronds: bodemarchieven

Waar staat mijn huis op? Zijn er sporen van vroegere bewoning te vinden? Walchers archeoloog Bernard Meijlink vertelt of u archeologische sporen onder uw huis en tuin kunt verwachten en hoe u daarover meer kunt vinden in het Zeeuws Archief. Van 10.00 tot 16.00 uur in de studiezaal.

Monumenten onderhouden?

Advies over klussen in monumentenpanden: Wanneer is het aanvragen van een monumenten- of bouwvergunning een vereiste en waar moet u aan denken? Advies door Aart van de Vrie en architect Jan Oostveen, respectievelijk adviseur en lid van de monumentencommissie Middelburg. Van 11.00 tot 15.00 uur in de studiezaal. ▶

En verder nog

Kijkje in het achttiende-eeuwse Van de Perrehuis
Rondleidingen om 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 en 15.30 uur.
Achter de schermen van het restauratie-atelier
Demonstraties, spectaculaire voorbeelden van aangetaste documenten en een workshop, van 10.00 tot 17.00 uur.
Wandelen met Warnaars door het Middelburg van 1938/1939
Een doorlopende diashow in kleur, in het auditorium.
De bewoonde wereld, werken uit de serie utiliteitsgebouwen van de Zeeuwse kunstschilder Goof Remijn, vanaf 10.00 uur in de Lussanetvleugel.
Uw schatten in het Zeeuws Archief? Heeft u papieren, foto's of films die belangrijk zijn voor de Zeeuwse geschiedenis? En wilt u deze onderbrengen in het Zeeuws Archief? Leg ze voor

aan onze expert. In de studiezaal, de hele dag.
Archieven: wat kan ik ermee? Informatie over wat het Zeeuws Archief en de Stichting Vrienden voor u kunnen betekenen, aanbiedingen, cursussen en de verkoop van afgeschreven boeken. Vanaf 10.00 uur in het archiefcafé.
Muziek in het archief door musicus Ruud de Kort op gitaar en saxofoon, van circa 10.00 tot 16.00 uur.
Historische versnaperingen van de dag: in het archiefcafé.

Zeeland in Beeld brengt bijzondere beeldcollecties

'De patiënten van dr Mezger laten hun gezicht zien op www.zeeuwsarchief.nl' staat sinds eind juni te lezen op een groot bord in Domburg. Afgebeeld is het merendeel van de ruim 700 patiënten van de in zijn tijd beroemde dokter, die vanaf 1886 tot 1909 elke zomer in Domburg woonde en werkte. De foto's zijn te zien in de beeldbank 'Zeeland in Beeld' van het Zeeuws Archief via www.zeeuwsarchief.nl. "Het Zeeuws Archief wil bijzondere beeldcollecties voor iedereen toegankelijk maken", vertelt Albert Meijer, hoofd archieven & collecties.

Zeeland in Beeld, de beeldbank van het Zeeuws Archief, is bijna vijf jaar in de lucht en brengt het Zeeuwse verleden letterlijk in beeld. "We proberen uitzonderlijke collecties over de Zeeuwse geschiedenis te ontsluiten. En daarbij streven we een zo hoog mogelijke kwaliteit in beeld en informatie na", stelt Meijer. De databank bevat nu 22.500 afbeeldingen.

Glamour

"Mezger was één van de eerste fysiotherapeuten en had menig vorst onder zijn patiënten. Hij was echt beroemd in zijn tijd. Hij leerde Zeeland kennen dankzij zijn vrouw, de Middelburgse Pieterella Borsius. Zijn patiënten waren hem zo dankbaar dat zij hem hun fotoportret schonken en dat heeft geleid tot een collectie van ruim 700 vroege fotoportretten, gemaakt door Europese fotografen tussen circa 1860 en 1895. Daaronder zijn ook Zeeuwen en dat maakt een vergelijking met de buitenlandse fotografen mogelijk. Technisch is er niet veel verschil, maar waar Zeeuwse fotografen hun klanten laten poseren in Zeeuwse dracht of op een malle driewieler, daar stralen de fotoportretten uit Wenen en Parijs veel meer glamour uit."

Oproep tot identificatie

Behalve de portretten zijn ook de achterzijden van de foto's gedigitaliseerd en opgenomen in de beeldbank. "De achterkant is belangrijk, die helpt bij het dateren. De foto's zijn geplakt op kartonnen kaartjes. De achterzijde is vaak voorzien van een (reclame)tekst met de naam van de fotograaf én bevat soms een aantekening over de geportretteerde." Hoewel in de databank per foto zoveel mogelijk informatie over de geportretteerde wordt gegeven, is dat bij Mezger niet altijd gelukt mede vanwege het internationale karakter. "Van de ruim 700 foto's kunnen we er ruim 400 niet identificeren", beaamt het hoofd archieven & collecties. "We roepen daarom iedereen die meer weet over de koningshuizen uit Roemenië, Duitsland, tsaristisch Rusland en Scandinavië op ons te helpen met de identificatie van de onbekende portretten." Speciaal voor liefhebbers buiten Zeeland zorgt het Zeeuws Archief dat de collectie goed vindbaar is in Google.

Albert Meijer, hoofd archieven & collecties, voor het bord met de patiënten van dr Mezger (1838-1909) bij het Badpaviljoen in Domburg.

“Deze zoekmachine doorzoekt de platte tekst in onze website, dus zorgen we ervoor dat de gegevens van de fotografen en de geportretteerden, voor zover bekend, daarin staan”, licht Meijer toe.

Digitaal voor het publiek

De fotocollectie Mezger wordt beheerd door het Zeeuws Archief, maar is eigendom van het Koninklijk Zeeuwsch Genootschap der Wetenschappen. “De collectie kwam tevoorschijn bij de verbouwing van het Zeeuws Museum en was nog maar één keer te zien, op een tentoonstelling in de jaren '70. Overigens is het niet zo dat de beeldbank alleen fotocollecties bevat die in beheer of eigendom van het Zeeuws Archief zijn”, vertelt Meijer. “Neem de collectie Vreeke, een fantastische collectie prentbriefkaarten en foto's van het oude Domburg. We digitaliseren de afbeeldingen en maken een zo goed mogelijke beschrijving. Daarbij worden we geholpen door de enthousiaste eigenaar, terwijl de collectie alleen tijdelijk aan ons wordt uitgeleend.” Ook de collecties Minderhoud met prentbriefkaarten van Westkapelle en de collectie kaartboeken zijn beide particulier bezit. “Door dergelijke collecties digitaal voor het publiek beschikbaar te maken, behouden we ze voor de Zeeuwse geschiedenis. Alhoewel we natuurlijk graag de collecties fysiek willen beheren of uiteindelijk zelfs het eigendom ervan verwerven”, zegt Meijer. Soms levert het publiceren over onderwerpen op de website nieuw archief op: “Over dr Mezger hebben we intrigerende archiefstukken ontvangen. Onder andere bedankbrieven van zijn patiënten.”

Bij uitzondering brengt het Zeeuws Archief de fotocollectie van Mezger niet alleen digitaal onder de aandacht. “Met Mezger zijn we letterlijk de straat opgegaan. Op een groot bord van zes meter bij het Badpaviljoen in Domburg laten honderden patiënten hun gezicht zien. De keuze voor deze plek ligt voor de hand, Mezger woonde en werkte een groot

aantal jaren elke zomer in Domburg. Eén van zijn patiënten daar was de eerste koningin van Roemenië, beter bekend onder het schrijverspseudoniem Carmen Sylva. Zij zal samen met andere Domburgse patiënten ongetwijfeld zijn behandeling hebben gecombineerd met het nemen van een ‘heilzaam’ zeebad.”

Iedereen die aanvullende informatie kan geven bij de foto's van de patiënten van dr Mezger wordt verzocht een e-mail te sturen naar info@zeeuwsarchief.nl o.v.v. Mezger.

Elisabeth zu Wied, eerste koningin van Roemenië (dichtersnaam Carmen Sylva) (1843-1916), 1880-1890. Fotograaf Franz Mandy, Boekarest, 20x12 cm. Zel.Ill. Mezger cat.nr ZN-336

Nieuwe workshop en cursussen in het Zeeuws Archief

In het najaar van 2007 kunt u weer cursussen volgen in het Zeeuws Archief. Behalve de bekende cursussen stamboomonderzoek en oud schrift, wordt voor de tweede keer de succesvolle cursus *Zeeuwse voorouders digitaal* gegeven én voor het eerst de workshop *Zeeuwse ingelanden en bestuurders – Genealogische gegevens in waterschapsarchieven*. Doet u mee?

Wat staat daar? – Paleografie voor beginners. Start dinsdag 2 oktober 2007, 19.30-21.30 uur, 8 avonden. € 98 ZVU-leden en Vrienden van het Zeeuws Archief; € 115 niet-leden.

Wie waren mijn voorouders? – Genealogie voor beginners. Start dinsdag 2 oktober 2007, 19.30-21.30 uur, 8 avonden. € 98 ZVU-leden en Vrienden van het Zeeuws Archief; € 115 niet-leden.

Zeeuwse ingelanden en bestuurders – Genealogische gegevens in waterschapsarchieven. Start zaterdag 1 december 2007, 10.00-12.00 uur, 1 ochtend. € 15 ZVU-leden en Vrienden van het Zeeuws Archief; € 18 niet-leden.

Zeeuwse voorouders digitaal – Stamboomonderzoek via de computer. Start dinsdag 4 december 2007, 19.30-21.30 uur, 2 avonden. € 25 ZVU-leden en Vrienden van het Zeeuws Archief; € 29 niet-leden.

Kijk voor meer gegevens op www.zeeuwsarchief.nl (educatie/cursussen). U kunt zich voor de cursussen en de workshop aanmelden bij de ZVU te Middelburg, telefoon (0118) 634800, e-mail vu-zeel1@csnet.nl, en gelijktijdige overmaking van het cursusbedrag op giro 49.86.53 t.n.v. ZVU te Middelburg o.v.v. naam, adres en cursusnaam.

Website VOC-Opvarenden brengt 700.000 personen online

Het project *Uitgevaren voor de Kamers; 700.000 mensen over zee* is omgedoopt tot *VOC-opvarenden*. De database met de persoonsgegevens uit de achttiende-eeuwse scheepssoldijboeken van de Verenigde Oostindische Compagnie (VOC) is vernieuwd en uitgebreid. Onderdeel van het project zijn de gegevens van de circa 150.000 opvarenden voor de Kamer Zeeland. De bemanningen van de VOC-schepen bestonden voor het grootste deel uit zeelieden en soldaten. Ook voeren er hand-

Aanmonstering van scheepsvolk door J.H. Koekkoek (1778-1851).
Tekening, potlood, pen in bruin, grijs gewassen, 23,5 x 34,5 cm, Zel.Ill. III-1010

werklieden, predikanten, chirurgijns, kooplieden en passagiers mee. De opvarenden vormden een uiterst internationaal gezelschap. Naast de persoonsgegevens zijn ook de namen van de schepen, hun uit- en thuisreizen en de verschillende kamers in de database terug te vinden. Niet alle beschikbare informatie is verwerkt in de database. Daarom zult u, als u meer wilt weten over een bepaalde persoon, het originele scheepssoldijboek moeten raadplegen. Van de originele boeken van de Kamers Zeeland, Delft en Rotterdam zijn microfiches gemaakt, die ook te raadplegen zijn in het Zeeuws Archief. De scheepssoldijboeken van vijf van de zes kamers zijn inmiddels ingevoerd. Met de invoer van de grootste kamer, Amsterdam, is in 2006 begonnen. In 2012 zal naar verwachting de database compleet zijn. De invoer van de 150.000 in Middelburg aangemonsterde opvarenden in de centrale database is mede mogelijk gemaakt door de bijdrage van het Europees Fonds Regionale Ontwikkeling.

Website VOC-opvarenden via www.zeeuwsarchief.nl met extra informatie over de Kamer Zeeland of direct via <http://vocopvarenden.nationaalarchief.nl>.

Onkostenvergoeding voor wetenschappelijk onderzoek in Zeeland

Studenten en wetenschappers die in Zeeland onderzoek doen naar de Zeeuwse geschiedenis kunnen gebruikmaken van een aantrekkelijke onkostenvergoeding. Hierbij worden reis- en verblijfkosten tot maximaal € 900 vergoed om het bezoek aan Zeeuwse archieven en bibliotheken te stimuleren. Gegadigden wordt gevraagd een onderzoeksplan en een begroting in te dienen. Daarnaast moet het onderzoek toegevoegde waarde hebben voor de geschiedschrijving in Zeeland én dient het begeleid te worden door een docent die verbonden is aan een Nederlandse of Belgische universiteit. Behalve geschiedenis komen ook verwante vakgebieden zoals archeologie, historische geografie, kunstgeschiedenis en taalkunde in aanmer-

king. De Commissie Regionale Geschiedbeoefening Zeeland beoordeelt de aanvraag en adviseert eventueel bij het vinden van een publicatiemogelijkheid. Neem voor het aanvraagformulier contact op met Aafke Bij de Vaate en voor meer informatie met Aad de Klerk, telefoon (0118) 670870.

Expositie 'Zeeuwse Zeehelden'

Maak kennis met Zeeuwse zeehelden in de gelijknamige expositie, te zien in het Zeeuws Archief t/m 5 januari 2008, van maandag t/m vrijdag en de eerste zaterdag van de maand, van 9.00 tot 17.00 uur, gratis toegankelijk.

Adres en openingstijden

Zeeuws Archief, Hofplein 16, Postbus 70, 4330 AB Middelburg, tel. (0118) 678800, fax (0118) 628094, info@zeeuwsarchief.nl, www.zeeuwsarchief.nl

De studiezaal en de expositieruimte zijn geopend van dinsdag tot en met vrijdag en elke eerste zaterdag van de maand, van 9.00 tot 17.00 uur. De expositieruimte is ook op maandag van 9.00 tot 17.00 uur te bezoeken.

Abonnement Nieuwsbrief

Wilt u deze gratis Nieuwsbrief voortaan als abonnee ontvangen, mail uw adresgegevens dan naar info@zeeuwsarchief.nl onder vermelding: abonnement Nieuwsbrief. U kunt zich via dit mailadres ook afmelden. Hebt u geen e-mail, stuur dan een kaartje naar het Zeeuws Archief met uw aan- of afmelding.